

Historisk Samfund 75 år

Historisk Samfund blev oprettet den 10. august 1903 som det andet i Jylland. Der første var Ribe. Formålet er angivet som § 1 i de vedtægter der samme dag blev vedtaget og lyder: "Samfundets formål er at virke til bevarelse af vort fædrelands, særlige Thylands og Han Herreds fortidsminder, og formålet søges navnlig nået ved dannelsen af et museum i Thisted."

Den første bestyrelse bestod af redaktør Aaberg, der valgtes som formand og kasserer, kunstdrejer C. K. Bunch, Thisted, højskoleforstander P. Hansen, Hundborg, samt lærerne S. Ditlevsen, Elsted, N. Sodborg, Vesløs, C. Tilly, Hørsted, og P. L. Hald, Thisted.

Det første år modtog man 126 numre til museet, der indrettedes i et kælderlokale på Teknisk Skole. Samlingerne voksede hurtigt og i 1914 flyttede museet til Skolegade 9, hvorfra det senere i 1940 flyttede til den nuværende ejendom, der blev skænket til formålet af grosserer Spangberg.

Den første årbog udkom i 1906, den næste i 1908 og siden er der udkommet en årbog hvert år. Redaktionen af denne forestodes fra begyndelsen af redaktør Aaberg og P. L. Hald, men fra 1912 til 1940 alene af P. L. Hald. I 1940 nedsattes et særligt redaktionsudvalg bestående af P. L. Hald, den senere formand for Historisk Samfund H. A. Riis-Olesen og den nuværende eneredaktør Torsten Balle.

Medlemstallet var de første år ca. 100 og har de senere år ligget mellem 1000 og 1100. Kontingenten var oprindeligt 2 kr. pr. år, nu 25 kr.

Krans lægges på redaktør M. Aabergs grav 10.8.1978. Fra venstre: Museumsinspektør Jette Kjær, journalist, byrådsmedlem Mette Fastrup, Jørgen Miltersen, toldinspektør Robert Svalgaard, advokat H. A. Lund-Sørensen. Fot. Tæe Jensen

Redaktør Aaberg var formand indtil 1933, hvor han efterfulgtes af sygehuslæge E. Toft, Vestervig, der siden 1908 havde været medlem af bestyrelsen. E. Toft var formand til 1961, hvor han efterfulgtes af skoleinspektør H. A. Riis-Olesen, Vestervig. H. A. Riis-Olesen var formand indtil 1971, hvor han fraflyttede egnen.

Historisk Samfund har markeret 75-års dagen ved kransenedlægninger på Aabergs, Tofts og Halds grave i taknemmelig erindring om det arbejde, som disse mænd har udført for Historisk Samfund.

For iøvrigt at markere jubilæet er der den 23. august afholdt et offentligt møde på Vildsund Strandhotel med

foredrag af professor i middelalderarkæologi ved Århus Universitet, dr. phil. Olaf Olsen.

Takket være de tidligere bestyrelser, herunder ikke mindst årbogsredaktørerne og kassererne runder vi de 75 år med en kontantbeholdning på godt 17.000 kr., og situationen kan vel iøvrigt bedst anskueliggøres ved en statistik, trykt i Frederiksborg Amts årbog 1977:

	Medlemstal	Kontingent	Tilskud fra amt og kommune	
Frederiksborg amt	693	35 kr.	11,47 kr.	2,7 øre
Holbæk	451	40 kr.	3,71 kr.	2,7 øre
Fyns stift	950	30 kr.	3,91 kr.	2,7 øre
Thy og Mors	1060	20 kr.	0,66 kr.	1,2 øre
Randers amt	824	30 kr.	6,61 kr.	2,9 øre
Vejle amt	2480	35 kr.	1,34 kr.	1,1 øre
Sønderjylland	2611	35 kr.	20,55 kr.	22,1 øre

Af årsberetning 1978 for Sammenslutningen af lokalhistoriske Foreninger fremgår at sammenslutningen nu består af 65 foreninger, hvoraf de 22 regnes for at være de gamle amtshistoriske foreninger. I anledning af de mange nyttilkomne mindre foreninger af stærkt lokal karakter, arkiver mm. siges det:

"Amtssamfundenes sigte samles i enkle opgaver som årbogsudgivelser, foredrag og udflugter, og det var aldrig disses opgave at tilfredsstille det snævre lokalsamfunds

Formanden for Thisted Museum lægger krans på P. L. Halds grav på Vestre Kirkegård, Thisted. Fot. Tage Jensen

krav om muligheder for udfoldelse i den lokale historie, således som det kommer til udtryk i de sidste 10-12 års lokalarkivbevægelse og foreningsbevægelse. - Men dette, at de gamle amtssamfund ikke var skabt til nutidens krav,

betyder jo ikke, at de derfor uden videre skal nedlægges. For det første ser vi amtssamfund trives bedre end nogensinde før med uhørt store medlemstal, og for det andet vil amtssamfundene kunne virke som større organisationer for de mindre foreningers lokale arbejde.”

Vi ser gerne det bedst mulige samarbejde med lokale arkiver, foreninger og museer i vort område, og modtager således f.eks. gerne årsberetninger til årbogen, således at

man på et sted kan skaffe sig et overblik over alle aktiviteter i Thy, på Mors og i Han Herred.

H. A. Lund-Sørensen

Formanden for Thisted Museum lægger krans på P. L. Halds grav på Vestre Kirkegård, Thisted. Fot. Tage Jensen.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og V. Hanherred 1978, side 131-134).